

Titulació	Tipus	Curs
Filosofies de la Cura	OB	1

Professor/a de contacte

Nom: Daniel Gamper Sachse

Correu electrònic: daniel.gamper@uab.cat

Equip docent

(Extern) Francisco David Corrales Cordón

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

És recomanable que les persones matriculades puguin llegir en anglès.

Objectius

S'estudiarà el concepte de la cura en el context de la filosofia política, amb especial atenció a les teories de la ciutadania, les virtuts públiques, les emocions polítiques i la performativitat discursiva (retòrica).

1. La cura de la *res publica*
2. La democràcia de la cura
3. Virtuts cíviques i "floriment humà"
4. Les emocions en política
5. La retòrica política de la cura

Resultats d'aprenentatge

1. CA09 (Competència) [pendent traducció a ca] Desarrollar la capacidad para trabajar en equipo, integrarse y colaborar de forma activa en debates en distintos entornos (virtual, no virtual)
2. CA10 (Competència) [pendent traducció a ca] Aplicar la capacidad autoevaluativa en la lectura, interpretación y producción de textos
3. CA11 (Competència) [pendent traducció a ca] Proponer mejoras en las políticas públicas relativas al cuidado de las personas vulnerables atendiendo a la diversidad social

4. KA13 (Coneixement) [pendent traducció a ca] Identificar la fundamentació republicana de las políticas públicas del cuidado
5. KA14 (Coneixement) [pendent traducció a ca] Examinar la educación para la ciudadanía desde la óptica de la filosofía del cuidado
6. KA15 (Coneixement) [pendent traducció a ca] Relacionar los discursos de la ética del cuidado con el papel de las emociones comunitarias y políticas
7. SA14 (Habilitat) [pendent traducció a ca] Aplicar las problemáticas filosóficas del cuidado al análisis de las teorías contemporáneas de la democracia
8. SA15 (Habilitat) [pendent traducció a ca] Analizar cuestiones políticas de actualidad a partir de las teorías estudiadas sobre democracia y cuidado
9. SA16 (Habilitat) [pendent traducció a ca] Interpretar textos de la tradición republicana del pensamiento político en el ámbito de las filosofías del cuidado

Continguts

1. La cura de la *res publica*

Què és la cura des d'una perspectiva fenomenològica? En aquesta primera secció introductòria ens apropiarem al concepte de cura a partir de la nostra experiència quotidiana, tant individual com col·lectiva.

2. La democràcia de la cura

El context ideològic i conceptual en què es desenvolupa gran part del pensament polític acadèmic, així com els debats socials, és el del liberalisme. Un dels parells conceptuals clau del liberalisme és el que contraposa l'espai públic al privat. La filosofia política que situa la cura en el seu nucli qüestiona aquesta distinció.

A partir de la crítica feminista a la distinció o separació estricta entre allò públic i allò privat, reflexionarem sobre aquells casos en què convé, des d'un punt de vista ètic i polític, pensar la realitat humana i social sense el corsé d'aquesta distinció.

També aprofitarem aquest bloc per discutir sobre el concepte de salut pública: com cal cuidar el cos social?

3. Virtuts cíviques i "floriment humà"

En aquesta secció ens centrarem en l'ètica de les virtuts per posar-la en relació amb l'ètica de les cures.

En la presentació de l'ètica de les virtuts, ens endinsarem en el precedent aristotèlic fins a les crítiques al liberalisme dels anys vuitanta i noranta del segle passat (Alasdair MacIntyre, Victoria Camps).

- Com ha de ser una ciutat per acollir totes les persones?
 - És la ciutat un espai fèrtil perquè hi floreixin persones autèntiques?
 - N'hi ha prou amb tenir lleis clares perquè hi hagi justícia ala ciutat?
 - Quins estils de vida s'han de promoure en una ciutat?
 - És possible fer un discurs objectiu sobre la vida bona?
-

4. Les emocions en política

En aquest bloc explorarem la importància de les emocions en la vida política i, especialment, en la vida política on les cures es posen al centre, com a eix fonamental per a la consecució d'unes institucions i societats igualitàries.

Les emocions constitueixen, des de l'antiguitat fins als nostres dies, un aspecte molt problemàtic de la vida afectiva humana que, a més, és insalvable a l'hora d'analitzar les nostres realitats pràctiques, tant des d'un punt de vista moral com polític.

Partint d'aquestes idees generals, discutirem sobre la funció de les emocions en una política de les cures i sobre la possibilitat d'identificar emocions necessàries per a aquesta política, emocions que contribueixin a cuidar amb o al costat del qui és cuidat, que contribueixin, d'acord amb Joan C. Tronto (*Democràcia i cura*. Barcelona: Rayo Verde Editorial, pp. 78-79), a una assignació de les responsabilitats de la cura i al compliment d'aquestes responsabilitats per part de la ciutadania.

Això es deu al fet que les emocions motiven comportaments, i aquests comportaments poden resultar cohesionadors o divisors, contribuir a mantenir i estabilitzar determinats ordres polítics o a desestabilitzar-los i destruir-los.

Recordem que ja per a Aristòtil la comunitat política no podia sobreviure sense la *philia politiké*, és a dir, l'amor cap a la pròpia comunitat política, que en la tradició republicana moderna serà considerada una virtut ciutadana. De la mateixa manera, atribuïm freqüentment a emocions com l'odi o la ira conseqüències negatives des d'un punt de vista polític, com la discriminació o la persecució de minories o una actitud punitivista en qüestions de justícia (en aquest punt ha insistit recentment M. Nussbaum).

5. La retòrica política de la cura

Si, com s'ha vist en el bloc anterior, les emocions són una part insalvable de la vida política, també ho és la comunicació que té com a objectiu persuadir, fer que qui escolta jutgi i actuï d'acord amb el que proposa un discurs.

En aquest bloc analitzarem quines podríem identificar com les pràctiques retòriques o discursives de la cura, és a dir, les pràctiques que afavoririen el repartiment igualitari de les responsabilitats i el compliment de la ciutadania amb aquestes, i explorarem els seus aspectes problemàtics.

Dins d'aquest marc, s'imposarà l'anàlisi sobre com donar forma efectiva a entorns comunicatius bidireccionals i principalment regulats per l'actitud i la pràctica de l'escolta atenta.

En efecte, des del punt de vista retòric, les pràctiques polítiques s'han enfocat tradicionalment en l'anàlisi d'una comunicació unidireccional, en què l'orador intenta persuadir un auditori passiu, un mer receptor les necessitats del qual poden ser, i sovint són, desateses o deliberadament ignorades.

La comunicació orientada a crear entorns socials en què la responsabilitat de la cura sigui compartida, entorns que escolten atentament, requereix, per contra, que qui parla hagi atès primer les necessitats de qui escolta, i que es concebi a si mateix com algú amb necessitats i com a receptor de cura.

Això, per descomptat, no està exempt de problemes, que procurarem identificar i discutir per adquirir una millor comprensió dels reptes propis del projecte d'una democràcia de les cures.

Els materials aportats pels docents seran en llengua castellana. Algunes de les referències bibliogràfiques seran en anglès.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Estudi individual i/o en grup	82,5	3,3	CA11, SA15
Presentació dels punts del temari en documents escrits y audiovisuals	30,5	1,22	CA10, KA13, KA15, SA14
Tipus: Supervisades			

Al llarg del curs, es penjaran els materials al Moodle de l'assignatura. Aquests materials inclouran tant textos comentats com presentacions dels continguts de cada punt del temari, degudament comentades pel professorat. Aquests materials estaran, alhora, vinculats amb l'avaluació, que es durà a terme de manera continuada.

Les tutories individualitzades tindran un paper central en el desenvolupament de l'assignatura.

La metodologia utilitzada serà fonamentalment la de la lectura, anàlisi i interpretació de textos. Cada bloc constarà de diversos textos que caldrà llegir i comentar, comptant amb les pautes de lectura, interpretació i treball aportades pel professorat de l'assignatura.

Nota: "es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura"

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Comentari de text	25%	3	0,12	CA11, KA15, SA15, SA16
Presentació (video)	25%	3	0,12	CA10, SA14, SA15, SA16
Redacció / Podcast sobre el concepte de cura en democràcia (1a entrega, tutoria, 2a entrega)	50%	6	0,24	CA09, CA10, CA11, KA13, KA14

Blocs 1-3

1. Prova 50%

Treball breu relacionat amb la introducció al curs: Els i les estudiants han d'entrevistar una persona propera, algun conegut, amic o familiar, i preguntar-li què entén per "cura", si considera que "cuida" alguna cosa, alguna persona o a si mateix/a, quan creu que algú mereix cura i quan s'està obligat a donar aquesta cura.

A continuació, han d'escriure com a màxim un full (2.100 caràcters amb espais inclosos) en què, després de presentar les idees bàsiques de cadascuna de les persones entrevistades, reflexionin sobre els conceptes que hem vist en el material de la Introducció. Es tracta de respondre la pregunta: Quins aspectes de la cura entesa fenomenològicament, existencialment i conceptualment es manifesten en les entrevistes que heu realitzat?

Després d'aquest primer pas, hauran d'ampliar les reflexions tenint en compte el que s'estudiarà als punts 2 i 3 del Temari i, especialment, la tutoria personalitzada amb el docent a propòsit del que s'ha lliurat en primera instància. Aquesta serà la segona part de l'avaluació. Es pot lliurar el desenvolupament de les reflexions mitjançant un text d'un 3 pàgines, un podcast o una presentació comentada.

Seguiment de l'avaluació: Entre l'inici i la data límit de lliurament de les dues activitats fins a la realització del text final, es faran almenys dues tutories individuals per comentar el que s'ha fet i planificar la continuació, així com per resoldre dubtes i problemes, i rebre comentaris i suggeriments per a la seva millora.

Bloc 4

Prova 25%

Les emocions en política i les cures

Debat inicial: El primer dels blocs s'iniciarà amb un debat asíncron al fòrum de l'assignatura. L'objectiu del debat és sondejar els coneixements previs dels/de les estudiants sobre la relació entre emocions polítiques i cures. Cada estudiant haurà de fer una aportació i, com a mínim, dos comentaris a les aportacions dels/de les companys/es.

Comentari de text: A continuació, després del debat inicial, es proposa la lectura i comentari escrit d'un article sobre els aspectes teòrics i conceptuals rellevants per abordar amb rigor sistemàtic la relació entre les emocions i les cures, aspectes com:

- (a) l'antropologia de la vulnerabilitat, com a model alternatiu i controvertit respecte de l'antropologia de l'individualisme possessiu pròpia de la tradició liberal;
- (b) la relació entre emoció i motivació moral i la possibilitat d'identificar emocions genuïnament morals;
- (c) la funció de l'empatia en les relacions humanes;
- (d) la problematització d'emocions particulars que s'han proposat i podrien defensar-se com a emocions que promouen o motiven les cures o diferents tipus de cures.

La qualificació del treball escrit és el 25% de la nota final de l'assignatura. En el càlcul de la qualificació es tindrà en compte, a efectes de millora, la participació prèvia en el debat inicial.

Seguiment de l'avaluació: Entre l'inici i la data límit de lliurament de l'activitat de comentari de text, es farà una tutoria individual en què l'estudiant presentarà un primer esborrany del treball escrit, de manera que es puguin resoldre dubtes i problemes, i rebre comentaris i suggeriments per a la seva millora.

Bloc 5

Prova 25%

La retòrica política de la cura

Debat inicial: El segon dels blocs també s'iniciarà amb un debat asíncron al fòrum de l'assignatura. El debat tractarà sobre la presència de les cures en el debat públic i en la realitat normativa i pràctica. També en aquesta ocasió, cada estudiant ha de fer una aportació raonada sobre la presència de les cures en el debat públic i el seu reflex en les polítiques públiques, a més de dos comentaris a les aportacions fetes per la resta de companys/es.

Exposició oral (vídeo): A continuació, després del debat inicial, es proposa la lectura d'un article amb el qual analitzar la presència de conceptes propis de l'ètica de les cures en la retòrica política, així com la continuïtat que els discursos polítics tenen en el disseny i implementació de polítiques públiques. Els/les estudiants hauran de realitzar un vídeo breu (5-10 minuts) en què:

- (1) expliquin les idees principals de la lectura realitzada;
- (2) facin un exercici d'anàlisi similar al de l'article proposat, a partir de la selecció d'algun discurs polític recent.

La qualificació de l'activitat d'exposició és el 25% de la nota final de l'assignatura. En el càlcul de la qualificació es tindrà en compte, a efectes de millora, la participació prèvia en el debat inicial.

Seguiment de l'avaluació: Entre l'inici i la data límit de lliurament del vídeo amb l'exposició, es farà una tutoria individual en què l'estudiant haurà de presentar un esborrany o esquema de la presentació, amb l'objectiu de resoldre dubtes i problemes que puguin sorgir, i rebre comentaris i suggeriments per part del docent.

Model d'avaluació

L'assignatura només es pot aprovar mitjançant el seguiment i la superació de l'avaluació contínua (AC). La qualificació final de l'assignatura serà la nota obtinguda a l'AC.

L'avaluació contínua consisteix en la realització de totes les PAC proposades.

En cas de fer l'exercici del primer bloc i no poder continuar, prèvia notificació al professor/a, es podrà considerar la possibilitat d'obtenir una qualificació de No Presentat.

- A partir de la realització de les dues primeres PAC, la nota final de l'assignatura serà la mitjana de tots els exercicis, també dels no lliurats, segons el percentatge que representin en el pes de la nota. (Es tindrà en compte si la nota millora al llarg del curs).
- El calendari de lliurament és el que proposa el pla docent. En cas de no poder lliurar un exercici dins del termini previst, per causes excepcionals, caldrà comunicar-ho al professor/a i es valorarà personalment.

Aquesta assignatura permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en tasques de [cerca bibliogràfica o cerca d'informació, correcció de textos o traduccions, a criteri del professorat]. Es poden contemplar altres situacions, sempre amb el vistiplau del professor/a. L'estudiant ha de (i) identificar les parts que han estat generades amb IA; (ii) especificar les eines utilitzades; i (iii) incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i comporta que l'activitat s'avaluï amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat."

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

Bibliografia

Bagnoli, C. *Morality and Emotions*. Oxford University Press. 2011.

Boltansky, L. *Distant Suffering: Morality, Media and Politics*. Cambridge University Press. 1999.

Chatzidakis, A. et al. *The care manifesto: the politics of interdependence*. London: Verso. 2020.

Gilligan, C. *In a Different Voice*. Cambridge, MA: Harvard University Press. 1982.

Groys, B. *Philosophy of Care*. London, New York: Verso Books. 2022

Held, V. *The Ethics of Care: Personal, Political, and Global*. Oxford, England: Oxford University Press. 2006.

Hoffman, M.L. *Empathy and Moral Development*. Cambridge: Cambridge University Press. 2006.

Kittay, E. *Love's Labor. Essays in Women, Equality and Dependency*. New York, NY: Routledge. 1999.

Laugier, S., & Paperman, P., Eds. *Le souci des autres. Éthique et politique du care*. Paris, France: EHESS. 2006.

Lipari, L. *Listening, Thinking, Being. Toward an Ethic of Attunement*. The Pennsylvania State University Press. 2014.

Mortari, L. *The Philosophy of Care*. Wiesbaden: Springer. 2022.

Nussbaum, M. C. *Paisajes del pensamiento*. Traducción de Araceli Maira. Barcelona: Paidós. 2008.

_____. *Emociones políticas*. Traducción de Albino Santos Mosquera, Barcelona: Paidós. 2014.

Paperman, P. *Care et sentiments*. Paris, France: Presses Universitaires de France. 2013.

Pineda, D. *Sobre las emociones*. Madrid: Cátedra. 2019.

Pulcini, E. *Emotions and Care. Interdisciplinary Perspectives*. Leuven-Paris-Bristol: Peeters Publishers. 2018.

Rifkin, J. *The empathic civilization. The race to global consciousness in a world in crisis*. Cambridge, England: Polity Press. 2009.

Tapolet, C. *Emotions, Values and Agency*. Oxford University Press, 2016.

Tronto, J. C. *Democracia y cuidado*. Prólogo de Iris Parra. Traducción de Jean-François Silvente. Barcelona: Rayo Verde. 2024.

_____. *Caring Democracy: Markets, Equality, and Justice*. 1st ed., New York University Press, 2013.

_____. *Moral boundaries: A political argument for an ethic of care*. London, England: Routledge, 1993.

Programari

No correspon

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura